

Bubrežna insuficijencija - procena, monitoring i terapijski pristup

Dr Aleksandra Živković, smt Goran Mošić

Postoperativni tok oko 30% bolesnika nakon kardiohirurških procedura komplikovan je akutnom bubrežnom insuficijencijom (ABI). To dovodi, u manjem ili većem stepenu, do oštećenja funkcije centralnog nervnog sistema, pluća i gastrointestinalnog trakta i petostruko uvećava rizik od smrtnog ishoda u toku hospitalizacije. Razvoju i progresiji ABI doprinose bubrežna ishemija (intra-i postoperativna), reperfuzija, inflamacija, toksini, holesterološki embolusi, hemoliza. Mogućnosti prevencije su ograničene, ali je dokazana važnost održavanja bubrežne perfuzije i intravaskularnog volumena uz izbegavanje venske kongestije i intravenskih tečnosti sa visokim sadržajem hlorida, kao i što kraćeg izlaganja vantelesnom krvotoku.

Na Institutu za kardiovaskularne bolesti Dedinje godišnje se učini i do 2000 kardiohirurških procedura. To znači da više od 600 bolesnika ima postoperativni tok komplikovan nekim stepenom ABI. Svi oni leče se intenzivnom suportativnom terapijom.

ABI koja zahteva neki od oblika zamene bubrežne funkcije javlja se u 2-5% svih bolesnika podvrnutih kardiohirurškim procedurama i prati je mortalitet od oko 50%. Podaci iz naše ustanove su slični - procenat takvih bolesnika je između 2 i 3%. Bolesnici koji se oporave nakon terapije zamene bubrežne funkcije, ili čak blage ABI, imaju mnogo veću mogućnost da u narednim godinama i mesecima razviju HBI.

U našoj ustanovi bolesnici koji razviju ABI i zahtevaju zamenu bubrežne funkcije leče se intermitentnom hemodijafiltracijom i kontinuiranom veno-venskom hemodijafiltracijom. Uz druge uzroke, presudni kriterijum za izbor CVVHDF je hemodinamska (ne)stabilnost.

Pacijenti na hemodijafiltraciji (intermitentnoj ili kontinuiranoj) zahtevaju permanentno praćenje u okviru neposrednog postoperativnog toka u JIL uz primenu svih standarda i protokola. Zbog svega navedenog, kompleksnosti pacijenata i napretka medicinske tehnologije, neophodna je kontinuirana medicinska edukacija kadra na svim nivoima.